

45
SLIKE KOJE
GOVORE
IZAZOV

40
SLIKE KOJE
GOVORE
IZAZOV

bczagreb.hr/hr/izazov40

40

Tijekom svojeg djelovanja na zemlji Isus se koristio svakodnevnim predmetima, od kojih se nekima koristimo i danas, i dobro poznatim slikama kako bi prenio važne poruke onima koje je poučavao. Pred nama je *40 slika koje govore* - one imaju svoje mjesto i značenje u Bibliji, a možemo ih vidjeti, dotaknuti, osjetiti. *Izazov 40* poziva nas da u običnim stvarima i trenutcima svakodnevnog života naučimo prepoznavati podsjetnike na vječne vrijednosti.

Dodatne materijale i PDF verziju knjižice potražite na web stranici bczagreb.hr/izazov40 ▶

Svaku nedjelju u 10:00 možete uživo pratiti bogoštovlje iz BC Zagreb na youtube kanalu www.youtube.com/c/bczagreb ▶

1. JANJE, Evanđelje po Ivanu 1, 29 – 34

U *Ivanovu evanđelju* u prvom poglavlju od 29 do 34 retka pojavljuje se snažna slika: „Evo Jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta.“ To govori Ivan Krstitelj, prorok i Isusov prethodnik. On prvi prepoznaje i javno proglašava Isusa Božjim Janjetom – onim koji dolazi dati svoj život za spasenje ljudi. U židovskoj tradiciji janje se prinosilo kao žrtva očišćenja i kao pashalno janje koje narod otkupljuje iz ropstva. Zato Ivanova izjava ima duboko značenje: Isus je pravi i konačni Jaganjac, žrtva ljubavi koja oslobađa od grijeha i donosi novi život.

Prvim slušateljima poruka je bila jasna: Bog ispunja obećanja i šalje Mesiju koji spašava ne nasiljem, nego predanjem i ljubavlju. Nama danas ista poruka govori da se spasenje ne temelji na našoj savršenosti, nego na Božjoj milosti. Isus kao Jaganjac Božji poziva na pouzdanje, obraćenje i nasljedovanje ponizne ljubavi.

Janje Božje možemo „vidjeti, dotaknuti i doživjeti“ u euharistiji gdje se Krist predaje za nas u Riječi Božjoj koja otkriva njegovo lice, u ljudima koji žive Kristovu blagost i žrtvu te u trenucima milosrđa i opraštanja kada i sami postajemo znak Jaganjca Božjega u svijetu.

Pozvani smo zajedno blagovati, slušati i vršiti djela Jaganjca Božjega koji uzima naše grijeha.

Pronađi sliku janjeta, zagledaj se u ljepotu i nježnost tog predivnog stvorenja i razmišljaj o Janjetu Božjem koje na sebe uzima grijeha svijeta.

2. HRAM, Evanđelje po Ivanu 2, 19 – 22

Na upit Židova da svoj autoritet u hramu dokaže nekim čudesnim znakom Isus izgovara zagonetnu rečenicu: „Srušite ovaj hram i ja ću ga ponovo podići za tri dana.” Nitko nije shvaćao što govori. Razgovor se odvijao u prekrasnom, impozantnom kompleksu od bijeloga kamena s detaljima od zlata i bronce.

Razmišljam o veličanstvenim hramovima koje nalazimo u svakoj svjetskoj civilizaciji. To su uvijek bila mjesta gdje su ljudi pokušavali dokučiti nadnaravno – sresti Boga. Židovi su u jeruzalemski hram dolazili radi prinošenja žrtve, oproštenja grijeha, proslave oslobođenja iz ropstva... Ipak, u najsvetije mjesto hrama, *svetinju nad svetinjama*, mogao je ući samo veliki svećenik i to jednom godišnje.

Možda bismo Isusovu rečenicu mogli parafrazirati ovako: „Uništite mjesto susreta čovjeka i Boga i ja ću ga za tri dana ponovo uspostaviti.“ Nakon što je uskrsnuo, učenici su shvatili poruku. Isus je govorio o svojem tijelu – pravome hramu gdje se Bog susreće sa svojim narodom i gdje se prinosi prava žrtva. Svojom smrću i uskrsnućem svakome je od nas omogućio pristup.

Upravo o tome govore stihovi poznate pjesme: “Ulazim u svetište Tvoje. Ulazim kroz krv Janjeta. Ulazim da divim se Tebi. Ulazim da ljubav Ti dam. Obožavam Te. Tvoje ime sveto, sveto je. Tvoje ime Isus sveto je.”

Pronađi na internetu 3D prikaz Salamonova hrama i dok ga promatraš razmišljaj o snazi Isusovih riječi kada govori o sebi kao o hramu.

3. VODA, Evanđelje po Ivanu 4, 7 – 15

Vjerojatno je svima poznat onaj osjećaj neopisive žeđi kada se javlja suhoća u našim ustima i pomisao da bismo *moгли umrijeti od žeđi*. Jedino što nam je u takvom trenutku potrebno je voda koju često uzimamo *zdravo za gotovo*.

Žeđ koju osjetimo u fizičkom smislu lako možemo zadovoljiti – čaša vode ubrzo rješava naš problem. No, što kada duboko žeđamo za stvarima koje ne može riješiti samo čaša obične vode? Za prihvaćanjem, uspjehom, sigurnošću, ljubavlju, bogatstvom ili nečim drugim? Čime gasimo tu žeđ? Iz kojeg izvora grabimo vodu i čime?

Isus nas u ovom tekstu podsjeća da je On izvor *žive vode* koja ne samo da gasi žeđ nego struji kroz nas u život vječni. Isus nas poziva da dođemo na njegov izvor koji je nepresušan, uvijek dostupan i spreman preplaviti sve one najdublje kutke naše duše i srca. Njemu nije važno odakle dolazimo, što nosimo na svojim leđima, koliko smo duhovno dehidrirani, važno mu je da dođemo i u tom trenutku susreta Isus izljuje iz svojeg izvora.

Zapitajmo se žeđamo li za Isusom kao što žeđamo za drugim stvarima u svojem životu. Osjećamo li da su naše duše suhe i žedne njegove prisutnosti? Dolazimo li na njegov izvor *žive vode* koju nam nudi?

Poput Samarijanke molimo se da Isus ugasi našu žeđ sa svojega izvora da više nikada ne ožednimo.

Napuni čašu vodom i dok ju polako ispijaš razmišljaj o Isusu kao izvoru žive vode.

4. KRUH, Evanđelje po Ivanu 6, 35 – 40

Neki govore kako ne mogu jesti bez kruha, drugi ga jedu samo uz neka jela, a neki ga čak izbjegavaju. Kada sam bio dijete, nona mi je uvijek govorila „lipo pomaži pjat (tanjur) kruhom, da se škaf (sudoper) ne zaštopa“. Dakle, poslije svakog jela treba dobro kruhom *pomazati* tanjur.

Više od fizičke gladi čovjek u sebi nosi glad koju ne može ispuniti obična hrana. Riječ je o gladi za životom u svijetu smrti, za ljubavi u svijetu mržnje, za mirom u svijetu nemira. Tu glad može ispuniti jedino Isus Krist koji kaže: „Ja sam kruh života... Tko dođe k meni, nikada više neće ogladnjeti.“

U istom poglavlju čitamo kako je Isus uzeo pet kruhova, zahvalio Bogu te dao da se podijeli hrana svim okupljenim ljudima i svi su jeli koliko god su htjeli, čak je i preostalo hrane. Isus Krist nešto je više od kruha koji često jedemo i koji nas povremeno zasiti. Kao i u situaciji kada je nahranio više od pet tisuća ljudi, Isus uvijek na čudesne načine odgovori na naše potrebe, na čudesne načine njegov nas kruh ispuni. Kao i mnoštvo koje je Isus nahranio, ne zaboravimo i mi sakupiti komade koji su ostali da ništa ne propadne. Isus Krist ne želi da nam ni jedna mrvica njegova kruha propadne u našim životima, nego da bude iskorištena za našu izgradnju, ali i izgradnju ljudi oko nas.

Uzmi komad svježega kruha, opipaj ga, pomiriši i dok ga polagano jedeš zahvaljuj Gospodinu na svakoj ispunjenoj potrebi.

5. SVJETLO, Evanđelje po Ivanu 8, 12

Isus im zatim ponovno progovori: „Ja sam svjetlost svijeta; tko ide za mnom, neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života.”

Isus u ovome stihu opisuje samoga sebe kao svjetlo svijeta. Baš poput svjetionika On je svjetlo koje se može vidjeti čak i u najtamnijim noćima. Čak i kada oluja bjesni. Dok se probijamo kroz svoje živote pune prepreka, On je konstanta. Zove nas kući, zove nas natrag i osvjetljava put kako bismo ga lako mogli pronaći. Isus obećava da nikada nećemo hodati u tami ako ga slijedimo. Ali u najtamnijoj noći mi često zaboravljamo kamo trebamo gledati. Usredotočujemo se na svoj mali brod koji samo što se nije razbio. Valovi se čine preveliki, a borba da ostanemo iznad vode čini se nemogućom. Uvjeravamo sami sebe da ćemo se sigurno utopiti. I hoćemo ako ne usmjerimo svoju pažnju na onoga koji daje svjetlo života. A kada to učinimo, kakav je to blagoslov znati da nas ne osuđuje onaj koji nas zove. Čak i ako nam je rekao da ne napuštamo sigurnu luku. Čak i ako nas je upozorio na dolazeću oluju. Uvijek se možemo pouzdati u svjetlo koje nas vodi natrag k njemu. Otac nas zove kući kako bismo mogli biti blizu njemu, a ne da nam sudi zbog naših pogrešaka.

Danas kada se smrači, u jednom trenutku ugasi svjetlo u svojoj sobi, a zatim ga ponovno upali. Iskusi tamu, a zatim svjetlo dok razmišljaš o Isusu kao svjetlu svijeta.

6. STIJENA, Evanđelje po Mateju 7, 24 – 27

U posljednjem odlomku *Propovijedi na gori* Isus daje još jednu prisposobu kako bi naglasio svojim slušateljima koliko je važno da ne samo čuju riječi koje on izgovara već trebaju djelovati po njima i činiti ono što ih je učio.

Isus se koristi svakodnevnom slikom stijene u ovoj prisposobi jer su stijene oduvijek bile vrlo važne, npr. u gradnji ili kao alati. Želi da njegovi slušatelji shvate da je pravi temelj izuzetno važan. Tekstovi *Starog zavjeta* govore o Bogu kao pravoj stijeni te ističu da nema pravog temelja izvan njega, a *Novi zavjet* govori o Isusu Kristu kao duhovnoj stijeni.

Stijene nisu uvijek glatke, već mogu biti prilično hrapave na dodir, tako ni Isusove riječi nisu uvijek glatke (ugodne) našim ušima, već mogu biti tvrde, grube i izazovne za slušanje i pokoravanje. Ipak, trebamo ih slijediti.

Ako smo izgradili svoje živote na Isusu, bez obzira na okolnosti, bez obzira na to što nam život donese, čak i uz sve kiše i oluje, nećemo se srušiti, već ćemo čvrsto stajati na zemlji i on će uvijek biti s nama. Izgradili smo svoju kuću na najčvršćem mogućem temelju – na našem Gospodinu i Spasitelju Isusu Kristu.

Pronađi u svojoj blizini neku stijenu ili barem fotografiju stijene, pažljivo ju promotri i razmisli o temelju na kojemu gradiš svoj život.

7. VRATA, Evanđelje po Ivanu 10, 7 – 10

Tijekom ljudske povijesti ljudi su pokušavali shvatiti kako zadobiti spasenje i kako živjeti zauvijek. Ni danas nije ništa drugačije. Ljudi razmatraju mnoge putove do Boga, a ipak ponekad odbijaju vjerovati da je spasenje upravo ispred njih. U 9. poglavlju Židovi su tako odbili prepoznati da je Isus sam Bog iako su vidjeli kako je ozdravio slijepca. I u današnjem tekstu (10. poglavlje) Židovi se nalaze u istom položaju. Koristeći se vrlo poznatom slikom o pastiru i njegovim ovcima, Isus jasno daje do znanja svojim slušateljima da On predstavlja jedina vrata k Bogu (7. i 9. redak). Isus naglašava da su mnogi koji su došli prije njega i tvrdili da su vrata spasenja bili lažni predstavnici (8. redak).

Isus ne predstavlja samo vrata spasenja, nego i vrata prema ispunjenom životu. Svi koji uđu kroz njegova vrata bit će spašeni i primit će obilan život – život pun topline i sigurnosti (10. redak).

Jeste li se odazvali njegovu pozivu? Jeste li ušli kroz njegova vrata? Ako jeste, usmjeravate li i druge na jedina vrata spasenja kako bi i oni mogli ući kroz njih i čuti njegov glas (10, 16)?

Svakodnevno otvaraš različita vrata i ulaziš kroz njih, ali od danas neka vrata postanu podsjetnik na život u izobilju koji ti nudi Isus.

8. ŠTAP, Psalam 23

U životu sam iskusila nekoliko uistinu teških nevolja. Sve se oko mene rušilo, sve je izgledalo beznadno, suze su same navirale na oči, ali su bile nevidljive za druge... osjećala sam kao da ne postoji izlaz iz nevolja koja su me zadesile... osjećala sam se sama i bez ičije pomoći.

Uistinu, ta „dolina smrtne sjene“ koju psalmist spominje često je za mnoge od nas mjesto tjeskobe, strašnih prijetnji, smrtne opasnosti...

„Prizovi me u nevolji svojoj, izbavit ću te, a ti me proslavi“ , kaže psalmist u 15. stihu 50. psalma.

Uz Božju pomoć podigla sam pogled prema svojem Bogu i Spasitelju i zavapila: „Ti si sa mnom! Tvoja vladarska palica i Tvoj štap oslonca meni su utjeha!“ te iskusila nepokolebljivo pouzdanje i iskustvo duboke vjere. Božja blizina preobražava stvarnost!

U biblijska vremena pastiri su se koristili štapom ili palicom kako bi zaštitili svoje ovce od grabežljivaca. Štap, koji je obično bio dugačka motka zakrivljena na vrhu, služio im je da usmjeravaju ovce ili njime izvlače ovce iz nekih opasnih situacija. I Bog poput brižnoga pastira štiti i vodi one koji ga štuju.

Čak i u najmračnijim razdobljima naših života tamna dolina prestaje biti opasna i predstavljati prijetnju. Božje dijete može mirno ići dalje kroz ovozemaljski život praćeno poznatim zvukom štapa koji udara o tlo i označava umirujuću prisutnost Pastira koji duhovno obnavlja i vraća snagu.

Danas kada budeš negdje vani, pronađi nekakav štap, drži ga u ruci, osjeti drvo i razmišljaj o Psalmu 23.

9. PUT, Evanđelje po Ivanu 14, 5 – 8

Puna poštovanja došla sam u Korint nadajući se da ću hodati stazama kojima je nekoć kročio apostol Pavao. Unijela sam odredište na *Googleovu* kartu, slijedila zadanu rutu, stigla i - osjećala se tako razočarano. Ruševine su ležale tihe i neupadljive, jedva prepoznatljive i znatno manje veličanstvene od onih u Ateni. Tada sam shvatila svoju pogrešku: Ja nisam tražila fizički put kojim je Pavao nekoć hodao. Ono za čime sam istinski čeznula bio je put prema odnosu kakav je Pavao imao s Isusom - cijeli život imati izvanrednu snagu njegove vjere, postati misionar poput Pavla. Takav se put ne može pronaći na karti niti dosegnuti uz pomoć GPS-a.

Kada je Toma pitao Isusa o „putu”, mislio je na put do fizičkog odredišta. Isusov odgovor *Ja sam put.* otkriva da je put osoba. Korint nije bio Pavlovo pravo odredište, niti je trebao biti moje - cilj je bio sličiti Kristu. Isus nas i dalje poziva da fizičko putovanje zamijenimo duhovnim pokazujući da je taj put kao i svako putovanje, s odredištem, smjerom i stazom - k njemu, kroz njega i postajanjem poput njega. Ovo novo razumijevanje puta kao GPS-a koji uzima u obzir odnos s Isusom usmjerava naše kretanje u fizičkom svijetu.

Danas dok hodaš ili se voziš, dok prolaziš nekakav put do svoga odredišta, razmišljaj o važnosti odnosa s Isusom koji je sam put.

10. LOZA, Evanđelje po Ivanu 15, 1– 8

OSTATI ILI NE OSTATI, PITANJE JE SAD!

Dakle, imamo vinogradara, trs i mladicu. I rod. Ako sve bude u redu. Naime, prema vinogradarevoj zamisli i trudu, trsovu potencijalu i životnosti te mladičinoj suradljivosti i povjerenju. I onda imamo Oca, Sina i riječ, i to naviještenu.

Smisao, svrha mladice, pa onda i loze, jest rod. Ne doprinos vinogradu pravilno zasađenu, idealnih horizontala i savršeno paralelnih vertikala. Ne sudjelovanje u ilustraciji ideje kakve „zelene tranzicije” ili pak u vrhunskoj umjetničkoj slici koja ostavlja bez daha. Nije čak ni dokaz

izdržljivosti krhke biljke usprkos grubu i škrtu podneblju. Smisao mladice na lozi je rod. Grozd. Grožđe. Što više i što boljih, ukusnijih sočnijih bobica. Bez grozda mladica je jalova i beskorisna. Uzaludna. Mnogo truda, malo radosti. Umjesto divljenja i užitka, izaziva sažaljenje.

A marni Otac vinogradar postojano je tu. Trs vjerno pruža stabilnost, zaštitu i hranu. Isus riječju čisti mladice zazivajući plodove kako vinogradar ne bi morao intervenirati...

Tako nam je malo potrebno. Samo ostati. Ostajati. Ne posustati i ne skrenuti. Presudno, a često izazovno i teško. Ostati u Isusu čuvajući u sebi njegove riječi. On će ostati – ali hoću li ja?

„Ako ostanete u meni i ako moje riječi ostanu u vama, ištite što god hoćete i primit ćete.”

Pronađi trs ili vinograd koji možeš promatrati (barem na fotografiji) i razmišljaj o sebi kao mladici koja se nježno privija uz Isusa.

***Poziva nas na
pokajanje – da se ponizno
vratimo k njemu***

Ove slike donose teme koje čine vrijednost vremena korizme - pokajanje, poniznost i dopuštanje Bogu da nas očisti i obnovi.

Obične stvari koje nas okružuju mogu potaknuti na promišljanje i djelovanje koje vodi do unutarnje promjene.

11. KOVANICE, *Evandželje po Ivanu 2, 13 – 25*

U drugom poglavlju *Evandželja po Ivanu* vidimo susret s Isusom. Kada je ulazio u dvorišta hrama, nalazi ga ispunjenog trgovcima koji prodaju životinje i mijenjaju novac. Ono što je trebalo biti mjesto štovanja postalo je tržnica. U pravednom gnjevu Isus ih istjera, prevrće stolove i izjavljuje da kuća njegova Oca nije namijenjena zaradi, nego štovanju.

Kovanice razasute po podu hrama danas predstavljaju više od novca – one simboliziraju ljude, stvari, ideale ili želje koje stavljamo na mjesto koje pripada Bogu. Novac sam po sebi nije zlo. Ima vrijednost i svrhu. Ali kada novac počne vladati srcem, tiho može zamijeniti Boga u središtu našega života. Problem u hramu nije bila prisutnost novca, već prioritet koji su mu ljudi dali.

Isus nas podsjeća da su naša srca njegov hram, ali jesu li naši prioriteti na pravom mjestu? Kada danas ugledamo kovanicu, zapitajmo se: Što najviše cijenimo? Što ima težinu i vrijednost u našim životima? Ulažemo li svoje vrijeme, energiju i ljubav u stvari koje nas približavaju Bogu ili u stvari koje nas udaljavaju?

Neka nas kovanica podsjeti da preispitamo svoja srca, da izbacimo sve što se natječe s Kristom i ostavimo prostor za njegovo štovanje..

Izvadi nekoliko kovanica iz svojeg novčanika i malo se poigraj njima - osjeti njihovu hladnoću, dopusti da zazveče, razbacaj ih i zapitaj se što trebaš izbaciti iz svojeg života da napraviš mjesta za Krista.

12. STOL, *Evandjelje po Luki 7, 36 – 38; 44 – 50*

Kada nekoga pozovemo u svoj dom, srdačno ga dočekamo zagrljajem i ljubaznim riječima. Obično okupljeni oko stola, uz opušteni ugođaj, želimo da se gost osjeća prihvaćeno i dobrodošlo.

Gostoprimstvo se oduvijek njeguje u svim kulturama. Običaji se razlikuju ovisno o vremenu i podneblju. U *Evandelju po Luki 7, 36 – 38* nalazimo opis gostoprimstva u to doba. Šimun poziva Isusa u svoj dom na objed, ali mu propušta iskazati dobrodošlicu na uobičajen način. Ima li Šimun ispravan motiv? Isus prihvaća situaciju i ne prigovara. Tada na scenu stupa nepozvana žena, grešnica. Ona Isusu iskazuje poseban izraz ljubavi najdragocjenijim što je imala: skupocjenim miomirisom i suzama pokajanja te brišući njegove noge svojom kosom. Šimun negoduje u sebi jer ne odobrava ženinu gestu i Isusovo prihvaćanje njezina čina. Isus zna njegove misli i usmjerava ga na dubinu oprosta navodeći primjer dvojice dužnika, *Evandjelje po Luki 7, 44 – 50*. Šimun (umom) razumije značenje poruke, ali ne znamo što se zaista odvijalo u njegovu srcu, a žena, oslobođena svoje grešnosti u procesu pokajanja, dobiva Isusov oprost i s vjerom kreće u novo razdoblje života

U našoj kući stol je središnji dio prostora, mjesto za prijateljska i obiteljska druženja. Uz hranu i razgovor, izmjenu iskustava, tu se može čuti i negodovanje i odobravanje, smijeh i plač, isprika i oprost. No, sve to uči nas kako biti bolji u izgrađivanju zajedništva i zbližavanja. Opisala bih te trenutke kao znamen Božje ljubavi i milosti u djelovanju na našu svakodnevicu: moći oprostiti i primiti oprost.

Dok sjedaš za stol sa svojim ukućanima ili prijateljima zahvaljui na oproštenju koje primaš i moli za spremnost da možeš oproštenje nuditi drugima.

13. KAMEN, Evanđelje po Ivanu 8, 2 – 11

S kamenom se susrećemo cijeli život, kao djeca igramo se njime, bacamo ga u vodu, koristimo se njime u gradnji ili ga se jednostavno sjetimo kad imamo neki problem pa kažemo – *žulja kao kamen u cipeli*. U ovom tekstu kamen se spominje kao sredstvo optužbe, kao sredstvo koje nanosi bol i donosi smrt.

Književnici i farizeji dovode pred Isusa ženu uhvaćenu u preljubu i žele čuti što će reći. Iako drže do Zakona, čini mi se da njima nije toliko važno da se žena kamenuje prema tom Zakonu, nego da Isusa dovedu u nepriliku kako bi ga mogli optužiti. Isus odgovara tužiteljima: „Tko je od vas bez grijeha, neka prvi baci kamen na nju.” Isusove riječi posramljuju one koji su maločas bili suci ženi i podmuklo htjeli podvaliti Isusu te odlaze jedan po jedan.

Uvijek iznova ostajem zadivljena Isusovom mudrošću, ali i samilošću. Iako bi On zbog svoje pravednosti imao pravo prvi osuditi ženu, On to ne čini, nego daje oprost.

Kao ljudi skloni smo jedni druge procjenjivati, ponekad i osuđivati, ali nemojmo zaboraviti da nas Isus vidi onakvima kakvi stvarno jesmo. U njemu imamo vrijednost i oproštenje zbog ljubavi koju nam je pokazao na križu i zato možemo prihvatiti oslobođenje od grijeha i krivnje koju nam nameću drugi ili je namećemo sami sebi.

Potradi se pronaći neki malo veći kamen, uzmi ga u ruku i zamisli da je to neki grijeh koji te muči i koji želiš predati Gospodinu. Polako odbaci taj kamen jer Isus te želi osloboditi krivnje.

14. OGLEDALO, Jakovljeva poslanica 1, 22 – 25

„Ogledalce, ogledalce moje, najljepši na svijetu tko je?“

KOLIKO često pogledamo svoj odraz u ogledalu? Osam do deset puta dnevno? Šezdeset do sedamdeset puta dnevno? Naravno, ako računamo i odraz u izlozima, staklima automobila ili zaslonima mobitela.

Zašto se gledamo tako često? Koji su naši motivi? Provjeravam li svoj izgled u namjeri da nešto popravim ili samu sebe varam i želim samo tašto potvrditi svoje uvjerenje da sam najljepša???

Isto pravilo vrijedi i u duhovnom rastu koji se reflektira u praksi, u našem ponašanju. Želim li se uistinu popraviti ili mislim da sam dovoljno dobra, a da se drugi trebaju mijenjati? Apostol Jakov kaže da je čitanje ili slušanje Božje riječi bez primjene u svakodnevici slično čovjeku koji se pogleda u ogledalo i zanemari to što je vidio.

Ako čujemo Božju riječ i ne izvršavamo ju, varamo sami sebe! (r. 22) No, kada se ogledamo u svjetlu Božje riječi i mijenjamo se u skladu s onim što vidimo, On nas oslobađa svega što nas sprječava da mu svakoga dana postajemo sve sličniji.

Biblija je ogledalo u kojem možemo vidjeti sebe onako kako nas Bog vidi.

Kad se ogledamo u savršenom zakonu slobode koji nam daje Isusova žrtva, zakon kojem nas usmjerava Sveti Duh i odlučimo poslušati njegov tihi glas i to provesti u odnose s bližnjima i Gospodinom, onda smo zaista slobodni i blaženi u svojoj svakodnevici bez obzira na okolnosti.

Uzmi ogledalo i dobro se pogledaj u oči dok razmišljaš o tome što ovaj tekst govori upravo tebi. Neka ogledalo narednih dana bude podsjetnik na važnost primjene pročitane Riječi.

15. TRUBA, Evandjelje po Mateju 6, 1 – 4

Truba je instrument koji na prvi pogled djeluje skromno: samo tri tipke, jednostavan oblik, gotovo siromašan u usporedbi s drugim glazbalima. A ipak, iz nje može poteći bezbroj tonova. Osim toga, njezin izgled ne upućuje na to koliko snažan i prodoran zvuk može proizvesti. Nemoguće je ne primijetiti ju.

Upravo zato Isus se koristi njezinom slikom kada govori o milostinji: „Kad dakle dijeliš milostinju, ne trubi pred sobom...“

U *Bibliji* truba nikada nije samo instrument. Od Sinaja, gdje najavljuje Božju prisutnost i govor narodu, do *Otkrivenja* gdje označava sud i svršetak svijeta, truba prati brojne ključne trenutke ljudske povijesti. Ona objavljuje, upozorava, poziva na obraćenje i raduje se pobjedi. No Isus ovdje trubi oduzima uzvišeno značenje i koristi se njome kao upozorenjem: ne pretvaraj dobro djelo u predstavu.

Mi volimo pohvale i priznanje za ono što činimo. Kada učinimo nešto dobro, poželimo da to netko primijeti, katkada i „zatrubimo“. Ali „nagrada“ u obliku ljudskog priznanja odaje našu površnost.

Pravo dobro djelo rađa se u skrovitosti. Ono ne ponižava primatelja niti uzdiže darivatelja. Jer ono što dajemo, ionako smo najprije primili. Otac koji vidi u skrovitosti jedini je čija nagrada ima trajnu vrijednost.

Pronađi sliku trube, pronadi i pusti na zvučnik zvuk trube, neka ti u ušima zatrubi podsjetnik na to da dobra djela koja činiš ne trebaš pretvarati u predstavu.

16. RESE, Evanđelje po Mateju 23, 1 – 12

U današnjem tekstu Isus, između ostaloga, govori kako učitelji i farizeji „sva djela čine zato da ih vide ljudi... produžuju rese na svojim haljinama.” U Starom zavjetu čitamo kako su rese na haljinama služile kao vidljivi podsjetnik na Božje zapovijedi (*Knjiga brojeva* 15, 39). No, ovi učitelji Zakona i farizeji izgleda produljuju svoje rese kako bi bili još vidljiviji drugima ljudima.

Kako li je lako upirati prstom i osuditi ih: *Eh, ti oholi i religiozni vođe! Srećom, ja nemam problema s „resama”.* Ili, možda, imam?!?

Pred očima mi se pojavljuje nedjeljno jutro. Sjedim u crkvi, točnije, sjedim u hodniku crkve jer je tako praktičnije zbog malog djeteta. Promatram druge - neki pjevaju, neki sviraju, neki vode vjeronauk, neki skupljaju kolektu, neki vode službu, neki govore, neki se bave produkcijom, neki prevode, neki... Sjećam se vremena kad nisam „samo sjedila”. Vremena kad sam se osjećala marljivo i viđeno. Bitno. Sada sam u hodniku i Bog zajedno sa mnom, i dalje radi u mojem životu premda se to ne odvija na nikakvoj bini.

Posrame me i ponize pitanja (A, možda, i odgovori?!) koja se pojavljuju: *Jesam li služila kako bih bila (i) viđena? Jesam li (bila) ohola? Koliko sam često produljivala rese na svojoj odjeći?*

Pronađi na internetu fotografije resa kakve su na svojoj odjeći imali farizeji (upiši tztzit) i dok ih promatraš zapitaj se imaš li i ti ponekad potrebu da se pokažeš umjesto da služiš.

17. VATRA, Jakovljeva poslanica 3, 3 – 6

Osobno jako volim svijeće. Ta toplina i miris lagano me uspavljaju i donose mir pa sam u stanju satima gledati u plamen razmišljajući o raznim stvarima. No iako sad uživam u vatri, da sam se ikada susrela s užasom požara, vatra bi mi donosila osjećaj nelagode i tjeskobe. Bez vatre ljudi u povijesti ne bi mogli preživjeti, ali vatra bez kontrole donosi uništenje i smrt.

Kao što volim vatru, volim i svoj dar govora. Riječi i vatra u biti su dosta slične. Njima možemo pomoći, zaštititi, očistiti, ali ako ih ne obuzdamo, one mogu razoriti i uništiti. Mnogi stihovi u *Bibliji* govore o važnosti naših riječi („...smrt i život u vlasti su jezika...“, „Pravednikove usne mnogima su utjeha.“, „...mek jezik može lomiti kosti...“). One su izuzetno moćno oružje i Bogu je očito jako bitno što govorimo.

Zašto? Jer naše riječi odražavaju nas same i otkrivaju tko smo zapravo iznutra. Kao što je Isus sam rekao: „Ono što ulazi u usta ne čini čovjeka nečistim, nego ono što izlazi iz usta, to čini čovjeka nečistim.“

Kako se koristimo svojim darom govora? Je li on požar ili plamen svijeće? Koristimo li se njime za blagoslov i ohrabrenje ili pak za sebične potrebe? Neka nam Isus pomogne da se darom govora koristimo dostojno njegova imena.

Ako imaš prilike zapali mirisnu svijeću i promatraj njezin nježni plamen, a zatim pronađi neku fotografiju ili videoprikaz požara. Usporedi ta dva plamena i razmišljaj o tome kako se koristiš riječima u svojem svakodnevnom životu.

18. IGLA, Evanđelje po Mateju 19, 23 – 26

Današnjem tekstu prethodi susret Isusa s bogatašem. Susret koji otkriva predivnog, nepristranog Boga i čovjeka kojem je neobično važan njegov imetak. Nakon razgovora nema sretnog završetka. Naime, Isus tada izjavljuje da će bogataši teško ući u kraljevstvo nebesko. Koristeći se dozom humora, uspoređuje ga s prolaskom deve kroz iglenu ušicu. Znamo da je to nemoguće bez obzira na to je li riječ o uskom prolazu na ogradama onoga vremena ili o igli.

Igla je tanki šiljasti alat namijenjen spajanju materijala. Igle su raznolike kao i tkanine. Ušica daje svrhu igli jer provučenim koncem spaja tkaninu. Tako nastaju korisni odjevni predmeti koji štite i pružaju udobnost našem tijelu. No, imaju vijek trajanja. Igle pucaju, tkanine se istroše. Takav je i naš život, prolazan. Upravljanje onim što imamo (malo ili puno), otkriva što nam je u srcu. Naša ovisnost o imetku postaje „naša deva” koja nas može sputavati da budemo tamo gdje nas Gospod zove. Isus je poput ušice kroz koju ulazimo vjerom i postajemo moćan alat kao igla koja probija i koncem povezuje tkaninu.

Ljudi različitog statusa, različitih zvanja, različitih osobnosti i sposobnosti... prilagođeni i povezani služe kraljevstvu jer je ono među nama. Ono što je najvažnije, radujemo Očevo srce jer On je JAHVE ELION - Bog Svevišnji, Stvoritelj i posjedovatelj neba i zemlje.

Uzmi običnu iglu za šivanje i komad deblje špage, a zatim pokušaj provući špagu kroz ušicu igle. Dok se trudiš obaviti taj nemogući zadatak, razmišljaj o tome što bi tebi moglo otežati ulazak u kraljevstvo nebesko.

19. PTICE, Evanđelje po Mateju 6, 25 – 34

Tako nam je lako brinuti se za sutra: što ćemo jesti, hoćemo li zadržati svoj posao, kako ćemo platiti račune... Brinemo se zbog bolesti, putovanja, pa i najjednostavnijih stvari: hoćemo li imati toplu vodu, krov nad glavom i pokrivač da nas grije.

Pa ipak, Isus nas podsjeća na ptice nebeske. One ne siju niti žanju, a ipak ih naš nebeski Otac hrani svaki dan. I pita nas: „Niste li vi puno vredniji od njih?” Kakav snažan podsjetnik za naša srca. Bog nas, svoju ljubljenu djecu, poziva da najprije tražimo njegovo kraljevstvo i da se uzdamo u njega znajući da je On taj koji nas održava i osigurava sve naše potrebe.

Gospodine, kao što ti hraniš ptice i brineš se o njima, kao što je tvoj narod nekoć skupljao manu koju si slao s neba svaki dan učeći ga tako da ovisi o tebi i vjeruje u tvoju riječ, danas i mi bismo vjerovati u tebe i ne brinuti se za sutra. Ti sve vidiš, znaš svaku našu potrebu i u svakoj si okolnosti s nama. Počivamo u uvjerenju da ćeš nam pružiti ljubav i dati nam sve što nam je zaista potrebno.

Odvoji danas malo vremena i promatraj ptice na grani ili u letu. Dok promatraš njihovu bezbrižnost, zahvaljuj Gospodinu za svu brigu koju iskazuje prema tebi.

20. PRSTEN, Evanđelje po Luki 15,20 – 24

Priča o izgubljenom sinu (ili još bolje o nađenom sinu) poznata je ne samo po tome što smo je više puta čuli nego i po tome što smo je puno puta i sami doživjeli i iskusili.

Mrtvi smo bili i oživjeli, izgubljeni bili i našli se. Zadnji redak ovoga teksta grešnika stavlja u prvo lice jednine kao da se on sam oživio i on sam našao. Na neki način to i jeste tako.

Nema pravog pokajanja bez jasnog i nedvosmislenog shvaćanja grijeha, njegova imenovanja i opisa, razumijevanja stanja grijeha, uzroka i posljedica. Tek tada nastupa priznanje, pokajanje, iskreno i s čvrstom željom i odlukom da se mijenjamo...

Brižan otac, lišen svake ljutnje i gorčine koju izaziva nepoštivanje, podjela imetka za njegova života i odlazak sina, iščekuje njegov povratak. Ne kako bi kaznio ili ponizio sina, ne zato da kao iskusni otac kaže „znao sam“ ili „tako ti i treba“, nego zato da s njim obnovi zajedništvo i ljubav koji su se izgubili njegovim odlaskom.

Otac ne prima izgubljenog sina kao slugu, nego mu stavlja na ruku prsten kao znak obnove odnosa i identiteta. Prsten je znak Božje vjernosti, Bog ne vraća čovjeka kao slugu, nego kao sina.

Možda na ruci nosiš prsten, možda ga nosi netko koga redovito susrećeš, ali sigurno imaš puno prilika vidjeti prsten. Neka te svaki pogled na prsten podsjeti na Božju velikodušnu ljubav.

***Poziva nas da ga
slijedimo – da nas nauči
kako živjeti poput njega***

21. GNIJEZDO, Evanđelje po Mateju 8, 18 – 22

Gnijezdo je nešto što se gradi tijekom vremena. Oblikuje se pažljivo, nit po nit, dok ne postane sigurno mjesto ispunjeno toplinom. Ono čuva ono što je krhko i daje osjećaj sigurnosti.

U ovom odlomku gnijezdo predstavlja ono što je ustaljeno i sigurno — život koji smo posložili kako bismo znali gdje pripadamo i kako će izgledati sutrašnjica. Ipak, slijediti Isusa ne dopušta nam uvijek da ostanemo u tom gnijezdu. Ponekad Božji poziv razruši ono što smo mi učinili ugodnim.

U mojem je životu postojalo razdoblje kada sam se osjećala sigurno u svojem gnijezdu. Posao, dom i planovi za budućnost, sve je bilo na svojem mjestu. Vjera je bila prisutna, ali kontrola je tiho ostajala u mojim rukama. Kad me Bog pozvao da ga slijedim bliže, to je značilo da trebam (na)pustiti ono što je djelovalo sigurno i poznato, a zakoračiti u nešto manje izvjesno.

Danas imam dom i mjesto za odmor, ali ga više ne smatram trajnim. Moje se gnijezdo drži lagano. Može stajati neko vrijeme ili ga se opet može rastaviti.

Ova slika postavlja jednostavno pitanje: jesam li više predana gnijezdu koje sam savila ili onome koji me zove dalje? Pravo sljedbeništvo počinje kada naša najsigurnija mjesta više nisu konačna.

Pronađi fotografiju ili, još bolje, video nekog gnijezda u kojemu se smjestila neka obitelj ptica. Zamisli taj osjećaj topline i sigurnosti koji podsjeća na dom i zapitaj se koliko je tebi sigurnost poznatoga važnija od onoga na što te Isus poziva.

22. ČAMAC, Evanđelje po Marku 4, 35 – 41

Isus cijeli dan uči mnoštvo sjedeći na čamcu kako bi ga svi zainteresirani bolje vidjeli i čuli dok narod stoji na obali. Predvečer, već umoran, zamolio je svoje učenike da kažu narodu kako je to sve za danas i da odu svojim kućama, a oni će se čamcem zaputiti na drugu stranu obale. Na početku dana Isus se koristi čamcem kao govornicom povezujući se tako s mnoštvom, s dolaskom noći isti čamac za učenike postaje prostor dramatičnog suočavanja s vlastitom nemoći.

Za učenike, iskusne ribare, čamac je bio prostor kontrole koji se pod udarima valova pretvara u zamku. Dok oni panično izbacuju vodu, Isus spava na krmi. Ta slika otkriva ključni kontrast: učenici vide smrt tamo gdje Isus vidi očev dlan. Prvim slušateljima, ali i nama danas, poruka je – Isusova prisutnost ne znači odsutnost oluje, nego prisutnost mira usred nje.

Čamac nije samo drveno plovilo, nego simbol ljudskoga života i naše krhke sigurnosti. Svatko od nas ima svoj „čamac” koji povremeno zapljuskuju valovi straha - brak, posao ili unutarnji mir. Čamac nas uči da se ne usredotočimo na količinu vode koja prodire u naš život, nego na Osobu koja s nama dijeli plovidbu. Naša svakodnevnica često odjekuje krikom učenika: „Ne mariš li?” dok Isusov miran san poziva na povjerenje. Na koncu, sigurnost ne dolazi od mirnog mora, nego od spoznaje da isti onaj koji je zapovjedio vjetru sjedi u našem čamcu.

Pronađi fotografiju čamca ili, još bolje, oživi u mislima slike na neku svoju plovidbu čamcem. Razmišljaj o tome kako bi bilo biti u tom čamcu s Isusom.

23. STABLO, Evanđelje po Luki 19, 1 – 10

Stablo može donositi plod, drvo za ogrjev, hlad, može biti zaklon, ali za Zakeja njegova je najveća svrha bila – omogućiti mu da bolje vidi Isusa.

Bio je niskoga rasta i nije mogao vidjeti preko mnoštva. Nije bilo važno.

Za čovjeka njegova položaja podignuti haljine, potrčati naprijed i popeti se na stablo bilo je duboko nedostojanstveno. Nije bilo važno.

Vidjeti Isusa bilo je jedino važno. Stablo je bilo samo jedna od mnogih prepreka. Zakej je bio nadcarinik, glavni grešnik, kojega je društvo osuđivalo i predodredilo za propast. Nije bilo važno.

Ljudi su mu govorili da ga Bog mrzi i vjerojatno su ga gurali u stranu dok je Isus prolazio. Nije bilo važno. Prepreka je bilo mnogo, ali on je prešao preko svih samo da vidi, samo da se nada.

Mnogo toga možemo naučiti od Zakeja.

Prvo: Na koja se stabla ti moraš popeti kako bi bolje vidio Isusa? Jesu li nedostojanstvena, teška, nezgodna? Nije li vrijedno?

Drugo: Zašto druge prisiljavamo da se penju na stabla samo kako bi bacili pogled na Isusa? Zašto odgurujemo ljude poput Zakeja od ulaska u Spasiteljevu prisutnost i slušanja njegovih riječi?

Zakej je propadao. Znao je da njegov način života vodi u smrt. Ali postojao je Čovjek koji je to mogao promijeniti — Bog koji je sišao k nama kako se mi ne bismo morali penjati gore!

Danas kada budeš vani, pronađi neko stablo u čijoj se blizini nalaze ljudi i zamisli sebe kako se bez obzira na sve te ljude penješ na stablo. Kada vidiš stablo, razmišljaj o tome što jesi ili nisi spreman/spremna napraviti samo da dođeš bliže Isusu.

24. ZRNO, Evanđelje po Ivanu 12, 20 – 26

Volim u prosincu ono prebiranje zrnja pšenice, šuštavi zvuk kad mi prolazi kroz prste prije nego li ga posadim i započne čudesni proces umiranja i rađanja nečega novog. I sama osjećam kako se predajem nečemu većem od sebe.

Ako pšenično zrno ne umre, ne donosi plod. Da bi nešto živjelo, mora umrijeti. Pred tim paradoksom kršćanska misao ne žuri s objašnjenjem, nego ga prihvaća kao poziv na promišljanje. Život na koji Isus poziva otkriva se strpljivim bivanjem koje nadilazi razum – *Tko ljubi svoj život, izgubit će ga.* Upravo svijest o kraju ne oduzima vrijednost životu, nego ga oblikuje i stvara nešto novo.

U slici zrna pšenice Isus izaziva čovjeka na iskren pogled u vlastitu nutrinu. Koliko toga čuvamo iz straha, „za svaki slučaj“, da ne izgubimo sebe, vrijeme, snove, sposobnosti, ljubav, odluke. Umiranje o kojemu Isus govori nije tek događaj na kraju vremena, nego stalna unutarnja mijena. Slijediti ga znači pristati na svakodnevno umiranje sebi i dopustiti da se iz toga rodi nešto novo: mali čin hrabrosti, blaga riječ, osmijeh, pružena ruka. Ono što na trenutak izgleda kao gubitak zapravo je zalag za vječnost.

Poput pšeničnog zrna koje mora pasti u zemlju da bi donijelo plod i čovjek nalazi puninu tek kada se usuditi izgubiti sebe. Odvaži se posaditi svoje zrno i s povjerenjem promatraj čudo rasta.

Nabavi danas nekoliko zrna pšenice (ili nekog drugog sjemena) i stavi ih negdje na vidljivo mjesto narednih dana. Neka te ta zrna podsjećaju kako je umiranje sebi put do života u Kristu.

25. RUČNIK, Evanđelje po Ivanu 13, 1 – 16

Uoči blagdana Pashe Isus je okupio učenike oko stola te im je kao svojim ljubljenima htio iskazati veliku ljubav. Za vrijeme večere uzeo je posudu s vodom i ručnik te krenuo jednom po jednom prati noge.

Učenici su bili zapanjeni jer nisu mogli zamisliti da Isus njima pere noge. Možda su mislili da bi oni trebali njemu oprati noge. No, Isus ih je htio poučiti nešto drugo: „Dakle, ako ja, Gospodin i Učitelj, oprah vama noge, i vi ih morate prati jedan drugomu.“

Iako možda na Isusove učenike gledamo kao na one koji se dobro slažu i kojima to ne bi bio problem napraviti, varamo se. Oni su se, također, nadmetali među sobom, raspravljali o tome tko je najveći među njima. Nismo li i svi mi takvi u svojim krugovima, u društvu, na poslu, u susjedstvu?

Učenicima bi bila čast oprati Isusu noge, iskazati mu ljubav, ali ne i drugima. Kao i njima tada možda bi i nama bilo lakše ugoditi šefu, roditelju nego kolegi, bratu/sestri, susjedu.

Pranje nogu i ručnik ovdje su samo primjer kako bismo naučili lekciju o nesebičnom služenju. Kad nas ukućanin koji put zamoli da mu donesemo ručnik nakon pranja, neka nam to bude podsjetnik na nesebično služenje, umjesto da nabrajamo i prigovaramo. Učinimo to s veseljem prisjećajući se Isusove žrtve na križu. Nije li to najmanje što možemo učiniti?

Najobičniji ručnik kakvim se svakodnevno koristiš može postati podsjetnik na važnost služenja. Dok se brišeš ručnikom, zapitaj se primjenjuješ li ti Isusovu pouku o nesebičnom služenju.

26. PISMO, Druga poslanica Korinćanima 3, 1 – 3

Pisati pismo prijatelju danas je gotovo zaboravljena umjetnost zbog moderne tehnologije. No kada dobiješ pismo možda te iznenadi činjenica da je netko uložio svoje vrijeme i trud da ti napiše pismo. Najvažnije, pismo pokazuje koliko značiš toj osobi. Umjesto običnog e-maila, dobiješ rukom napisanu poruku koja je intimnija, pamtljivija i svojim iskrenim tonom pomaže izgraditi dublji odnos. To je ista poruka kakvu Bog želi poslati nama i kakvu želi poslati kroz nas: želi veću bliskost, želi da ne bude zaboravljen, želi dublji odnos.

Mi smo stvoreni na Božju sliku i mi smo njegovo pismo svijetu pokazujući što je učinio za nas i što čini kroz nas. Hajdemo živjeti tako da ljudi ne samo da vide nas nego da kroz nas mogu čitati o Isusovoj ljubavi, milosti i slavi. Hajdemo živjeti ponizno, svjesni da naše prisustvo u nečijem životu može biti ključan čimbenik u tome hoće li upoznati našeg Spasitelja.

“Ja sam samo mala olovka u ruci Boga koji piše ljubavno pismo svijetu.” Majka Tereza

Napiši nekome pravo pismo, stavi ga u pravu kuvertu i pošalji pravom poštom. Iskoristi priliku i kaži zašto to radiš - da podsjetiš, i sebe i osobu kojoj pišeš, na veličinu Božje ljubavi.

27. ČAŠA, Evanđelje po Mateju 23, 25 – 26

Svakoga jutra ustanem i napravim finu šalicu čaja. Prije nego što ulijem čaj u šalicu, obavezno provjerim je li unutrašnjost šalice čista. Zašto? Jer znam da je unutrašnjost šalice najvažnija.

U *Evanđelju po Mateju 23* Isus uspoređuje farizeje s čašama koje izvana izgledaju lijepo, ali iznutra su pune grijeha. Isus, također, kaže u ovom poglavlju da farizeji ne primjenjuju ono što propovijedaju, da sve što rade čine kako bi ih vidjeli drugi i kako bi u njihovim očima izgledali savršeno. Isus kaže: „Slušajte što govore, ali ne činite ono što oni čine.“ On ih naziva licemjerima – onima koji se pretvaraju.

Dok proučavam ovaj tekst, pitam se – podudara li se način na koji živim svoj život s onim što govorim da vjerujem? Mogu li moja djeca ili ljudi oko mene činiti ono što ja činim ili bi ih trebao upozoriti kao što nas Isus upozorava na farizeje: „Radite ono što govorim, ali nemojte raditi ono što ja radim.“ Izvana mogu izgledati sjajno i ljudima se može činiti da je sve u redu, ali Isus nam kaže da On gleda u srce. Prvo moramo biti pravedni pred Gospodinom, a onda će i ono što se vidi izvana biti čisto.

Odvaži se danas iz prljavog posuđa uzeti čašu ili šalicu koja izvana izgleda čisto, stavi ju ispred sebe i zamisli da iz nje trebaš popiti svoj omiljeni napitak. Razmisli o tome kako bi se Bog osjećao danas kada bi zavirio u tvoju unutrašnjost - u tvoje srce.

28. SOL, Evanđelje po Mateju 5, 13 – 16

Sol je tako sitna tvar, a ima tako moćna svojstva. Dodavanjem soli hrana dobiva bolji okus, može služiti kao konzervans ili kao dezinfekcijsko sredstvo. Nekada se sol koristila za plaćanje poreza ili za isplatu jednog dijela plaće vojnicima od kuda i potječe riječ (salarium) *salary* - “plaća” na što upućuje i latinska riječi *salarium* (lat. *sal* → sol) u značenju ‘plaća’ (engleski → *salary*). Bila je poznata i kao „bijelo zlato” - skupa i tražena. No, kada se sol pomiješa s nečistoćom, ona izgubi svoja svojstva i postaje beskorisna.

U *Matejevu evanđelju* Isus govori kako mi JESMO sol svijeta. Ne trebamo postati, već jesmo! Mi dajemo okus svijetu, posebnu vrijednost. Sprječavamo kvarenje, moralno i duhovno. Pozvani smo biti različiti od svijeta, a ne se stopiti sa svijetom. U Isusu smo dobili novo srce, novi identitet i postali smo sol, okus ovome svijetu. Isus ne želi da samo izgledamo kao vjernici, tj. da smo vjernici samo formalno bez utjecaja na ovaj svijet. Isus ne želi da reagiramo isto kao i ljudi bez njega kada nas zadese nevolje. Kao vjernici, nismo imuni na nevolje, ali naši životi bi trebali izgledati drukčije, začinjeno, puni okusa - bez obzira na situacije.

Sol je jednostavna, mala, ali moćna i nužna – isto vrijedi i za nas. Svaka dobra riječ, djelo ili molitva dodaje okus svijetu. Biti sol znači imati utjecaj, biti blagoslov drugima, snažno mijenjati okolinu na dobro i ostati vjeran istini.

Pripremi danas neko jednostavno jelo bez soli, isprobaj ga, zastani na trenutak, a zatim dodaj sol i uživaj u jelu. Dok to radiš, razmišljaj o tome koliko je za tvoju okolinu važna tvoja „slana prisutnost”.

29. VIJENAC, Prva poslanica Korinćanima 9, 24 – 27

U slici vijenca krije se pobjeda. Nešto što se postiže upornošću, vježbom, disciplinom i žrtvom. Barem je tako u svijetu u kojem sve ovisi o snazi pojedinca, ljudskim sposobnostima, prizemnom trudu. To sve ima svoju vrijednost, ali ono što se krije u slici sportaša koja je opisana u *Prvoj poslanici Korinćanima* nije sasvim jednako onome što vidimo u svijetu. Zaista, meni djeluje naporno i, možda, teško dohvatljivo postići razinu discipline koja je opisana u tekstu. U našim užurbanim životima koji su i u najboljim razdobljima puni izazova, teško mi je pronaći dodatnu motivaciju za atletski duh, u fizičkom ili duhovnom smislu. A, ipak, Bog nas na to poziva. Da, treba nam disciplina i trebamo uložiti svoj trud u nagradu koja nas čeka u vječnosti, ali ne ovisimo o sebi i svojim mogućnostima. Motivaciju, snagu i mudrost daje nam naš nebeski Otac. Taj vječni vijenac nekada mi se čini toliko apstraktan i dalek, osobito u danima kada su emocije i misli utopljene u svakodnevnicu. Ali i to je umotano u Božju milost jer od nas ne očekuje više od onoga što nam daje.

Pronađi na internetu fotografiju lovorova vijenca kakve su dobivali pobjednici u antičko doba. Dok ga promatraš, razmišljaj o nepropadljivom vijencu koji čeka ustrajne u Gospodinu.

30. OBLAK, Poslanica Hebrejima 12, 1 – 3

Oblaci polako klize nebom, mijenjaju oblik i gustoću, ponekad bijeli i lagani, ponekad sivi i teški. Kreću se tiho, ali stalno, prisutni su čak i kad ih ne primjećujemo. U *Bibliji* oblaci često nose posebno značenje jer nas podsjećaju da Bog uvijek prati i vodi svoj narod.

Pisac *Poslanice Hebrejima* koristi se motivom oblaka u 11. poglavlju nazivajući sve svjedoke vjere „oblakom svjedoka”. Čitajući o njihovim životima, ne možemo ostati obeshrabreni. To su ljudi koji su okusili gorčinu života, ali su i dalje vjerovali Bogu unatoč kušnjama, neizvjesnosti i velikim izazovima. Njihova svjedočanstva odjekuju i danas.

Međutim, svjedoci vjere nisu samo ljudi opisani u 11. poglavlju, to su i svi oni vjerni koji nas okružuju: prijatelji, obitelj i članovi zajednice. Svi mi činimo veliki oblak, baš kao što nebo krasi toliko oblaka. Naša su svjedočanstva priče o tome kako vjera ne uklanja teškoće, već daje snagu, hrabrost, ustrajnost i nadu.

Dolazile su i dolazit će kušnje, slabosti i bol, ali kada pogled usmjerimo na Isusa, nalazimo snagu koja je iznad naših patnji. Poput oblaka Božja milost dolazi u različitim trenucima, a svjedočanstva drugih potiču nas da hodamo postojano i s povjerenjem.

Neka nas „oblak svjedoka” podsjeti da korak po korak, hodajući s Kristom, dolazimo do cilja koji je On pripremio za nas – zajedništvo s Bogom u vječnosti.

Pogledaj prema nebu i uživaj u pogledu na oblake različitih veličina i boja. Zahvali Gospodinu za svako svjedočanstvo i za svakog svjedoka vjere u svojoj okolini.

Trpio je za nas – prihvatio je križ za naše otkupljenje

Ove nas slike podsjećaju na događaje Velikog tjedna - izdaju, patnju, žrtvu i ljubav. U sjeni križa, svaka obična stvar priča priču o neobičnoj ljubavi.

31. MASLINA, Evanđelje po Luki 22, 39 – 44

Teško je prolaziti našom obalom, a ne primijetiti samozatajne maslinike, godinama obrađivane, koji duboko ukorijenjeni čvrsto stoje i odupiru se naletima bure te u svoje vrijeme donose plod. Plod koji je ukusan, koji liječi, koji se upotrebljava kao gorivo za svjetiljke, ulje za masažu i savršen brončani ten. To je drvo tišine i postojanosti koje često priča višestoljetnu priču.

Jednu takvu priču pričale su i masline u Getsemanskom vrtu koje su bile tihi svjedok najveće unutarnje borbe i agonije, ali i konačne Kristove poslušnosti Očevoj volji. Poslušnosti koja liječi slomljeno čovječanstvo i pali svjetlo nade. Oni, njemu najbliži, koje je poveo sa sobom nisu mu bili ohrabrenje u trenutku muke niti su razumjeli ono o čemu je govorio, ali su zato ta stabla tišine bila znak Božje prisutnosti i ohrabrenja kroz ukazanje anđela.

Zaštitni znak Kristova kraljevstva nije mač ili neko drugo oružje, nego grančica masline koja od Noinih vremena predstavlja pomirbu Boga i čovjeka, znak da život može započeti iznova. Ona poziva na mir, obnovu i poslušnost Bogu.

I mi se često nalazimo u našim „gestemanskim vrtovima” neodlučni između bijega i povjerenja, nerijetko obeshrabreni, okruženi ljudima koji ne razumiju ili ne mogu pomoći. No, Bog ostaje prisutan i u tišini i u borbi dok mi učimo čekati, vjerovati i prihvatiti put koji vodi kroz poslušnost.

Pronađi sliku stabla masline ili pravu maslinu (ako imaš sreće) i pogledaj izbliza. Pogledaj to moćno deblo i nježne grančice, sjeti se dobro poznatog mirisa i zavapi Bogu jer on čuje molitve.

32. MAČ, Evanđelje po Luki 22, 47– 53

Mač je okidač zbivanja u trenutku kada Juda dolazi s naoružanom gomilom kako bi izdao Isusa. Iz današnje perspektive mač, možda, doživljavamo kao nešto pomalo romantično, nešto što povezujemo s prošlošću, s nekim boljim, bajkovitim vremenima.

Međutim, mač je isto ono što i kalašnjikov, tenk ili atomska bomba – oružje nasilja. Isusov postupak ovdje djeluje otrežnjujuće. Naime, upravo probuđeni iz sna učenici na prijetnju reagiraju nasiljem. Iako ih je Isus učio nenasilju, okretanju drugog obraza i oprost, oni ne čekaju njegovo dopuštenje nego jedan od njih mačem ranjava slugu velikoga svećenika. To je dvostruka izdaja – izdajnik nije samo Juda, izdajnici su i ostali učenici. Juda ga izdaje poljupcem, ostali ga izdaju mačem. Dok napadnuti sluga vrišti, a krv lipti, sve je spremno prerasti u pokolj.

Međutim, Isus ne dopušta da bude zaštićen tako da drugi stradaju. Isus zaustavlja tu spiralu nasilja i riječima „Prestanite! Dosta!“ spašava živote velikoga svećenika, vojnika, starješina, pa i svojih učenika. Učenici u tom trenutku bježe, nestaju sa scene jer su prvi put shvatili da je Isus bio potpuno ozbiljan kada je govorio o nenasilju. Za njih je to bilo previše.

A mi? Danas, kad sve više pojedinaca i država pomišlja na oružje i nasilje kao rješenje svih naših problema, kako mi doživljavamo Isusovo odbijanje mača?

Pronađi fotografiju mača i dok ga promatraš, razmišljaj o tome kako je Isus zaustavio nasilje i ponudio iscjeljenje. Zapitaj se na koji način ti možeš biti osoba koja će se u svojoj okolini usuditi reći da nasilje nije rješenje.

33. PIJETAO, Evanđelje po Luki 22,54 – 62

To je samo mala laž... sve dok pijetao, navjestitelj zore, ne oglasi da se dan budi.

Zapitajmo se na trenutak koliko malih, sitnih laži izustimo. Dnevno, tjedno ili tek rijetko? Možda mislimo da su male, nevažne i da njima nikome nećemo nađuti, da će sve ostati isto. S druge strane stoji istina koja ponekada zadire u naš mir, u naš novčanik, naš status, naš obraz...

Nije Petar izdao Isusa, Juda je. Nije Petar ostavio Isusa kada su ga vodili u kuću vrhovnog svećenika. Za razliku od drugih Petar ga je pratio, ali samo izdaleka kao znatiželjan promatrač, pasivan i ravnodušan koji pod pritiskom nije će bilo kakvu vezu s Isusom. Hoće li to utjecati na Isusovu lažnu osudu koja će uslijediti? Ne, samo bi i Petra osudili zajedno s Isusom. Osjetio je Petar nelagodu u tamnoj noći. Vatra pucketa, hladno je, u kući je galama i krajnje je ozbiljna situacija, *bliži se kraj svega*. No, svjetlo vatre otkriva Petra. Nitko ne zna reći što je to Isus napravio, osim što svojim postojanjem ruši autoritet svećenicima. A, što je napravio Petar? Ništa, samo je (s)lagao. A, pijetao? On budi Petra iz vrtloga laži... i Istina se okrene i pogleda ga u oči.

U kojem trenutku mi postanemo svjesni da smo prešli granicu? (Kada su se naizgled bezazlene sitnice pretvorile u laži?) Zakukuriće li pijetao u našoj blizini?

Pronađi video pijetla koji kukuriče, dobro ga pogledaj i poslušaj. Dopusti da taj zvuk dopre do tebe i probudi osjećaj za važnost istine i u onim trenucima kada to nije ugodno za tebe.

34. BIČ, Evanđelje po Mateju 27, 20 – 26

Kad čujem riječ bič, odmah pomislim na kaznu i na onoga tko je provodi bez razmišljanja o pravdi. U Pilatovu ponašanju vidimo tu napetost: želio je pustiti Isusa jer nije našao nikakvu krivnju, ali pod pritiskom mnoštva i straha za vlastiti položaj popušta i donosi presudu. Zapanjujuće je kako čovjek s tolikom moći može postati slab pred bukom mase.

Pilat je mislio da će bičevanje smiriti narod, ali time ne završava Isusova muka. Bičevanje je tada bilo jedna od najokrutnijih kazni namijenjena robovima i težim prijestupnicima. Koristilo se s namjerom da ih se prisili na priznanje ili da se dodatno oteža njihova kazna. Udarcima bi se tijelo trgalo do krvi pri čemu su mnogi podlegli ranama. No, Isus nije. On je prihvatio patnju jer je morao proći put do kraja – ne zbog sebe, nego zbog nas. Bog dopušta tu patnju kao zadovoljštinu za naše tjelesne i sramotne grijehе.

Isus je podnio sramotu, bol i smrt za mene i za svakog čovjeka. Nevin je pristao zauzeti moje mjesto ondje gdje sam po pravdi trebao stajati ja. Kad se sjetim njegove žrtve, zaboli me pomisao da ga svojim slabostima i grijesima ponovno ranjavam.

Ipak, osjećam duboku zahvalnost. Hvala mu što me pozvao da ga slijedim i što mi je darovao vjeru da mogu razumjeti veličinu njegove ljubavi.

Pronađi fotografiju biča, ako imaš hrabrosti, pronadi video sa scenama bičevanja prikazanoga u filmu Pasija. Ostani u tišini i razmišljaj o boli koju je Isus podnio upravo zbog tebe. Zahvali mu.

35. TRNJE, Evanđelje po Marku 15, 16 – 20

Pilat je nevoljko odlučio, udovoljavajući svjetini, razapeti Isusa. Nakon drame suđenja pred narodom i svećenicima dolazi novo maltretiranje. U upraviteljevoj palači na njega se okomila cijela četa razularenih vojnika. Obukli su mu staru, grimiznu, vojnu kabanicu i na glavu, do tada pošteđenu, stavili krunu ispletenu od trnja. Udarajući ga štapovima od trske izazvali su bolno krvarenje. Pljuvali su po njemu i rugali mu se.

Nije ni riječ progovorio, strpljivo je sve podnosio.

Na samom početku *Knjige proroka Izaije* (1, 18) čitamo da su naši grijesi tamni kao grimiz. Grimizna kabanica predstavlja naše grijehе svaljene na Krista. Na samom početku Svetoga pisma u *Knjizi postanka* 3,18 spominje se trnje kao posljedica prokletstva izazvanog grijehom, našim, ljudskim... sve je to svaljeno na Krista! Teško to razumijemo, nedokučivo nam je, ali vjerujem da to možemo prihvatiti!

Vrtlar sam, a trnje me svugdje prati. Bocka, pika, a ponekad izazove i krv. Puštam da me to podsjeti tko sam, gdje sam, kome pripadam i kuda mi je ići.

Slabosti, propusti i grijesi stvaraju bol i tugu, pokušavaju nas odvojiti od Boga. Mi smo trebali proći tu patnju i platiti svojim životom grijeh koji činimo, ali hvala ti, Kriste, što si trpio, prolio svoju krv, preuzeo krivicu grijeha na sebe i tako donio Božje kraljevstvo među nas.

Potruđi se danas pronaći nekakvo trnje, ako ne postoji drugi način, kupi barem jednu ružu. Oprezno dodirni trn samo toliko da osjetiš koliko je opasan jedan mali trn. Razmišljaj o trnovoj kruni na Isusovoj glavi - neusporedivo. Zahvali mu!

36. KRIŽ, *Evandjelje po Ivanu 19, 16 – 18*

U *Evandjelju po Ivanu* čitamo kako Isus, osuđen i izranjen, nosi križ do mjesta pogubljenja. Križ nije tek sredstvo smrti ili simbol u teoriji, on je teret, gruba drvena greda koja pritišće Isusova ramena, usporava njegov korak, žulja, reže kožu i boli pri svakom udisaju. Isus nosi ono što mu je namijenjeno, ne bježi i ne traži olakšanje. Za narod onoga vremena to je bila slika javne sramote i poraza. Raspeti Mesija bio je skandal, no upravo u tom nošenju križa otkriva se Božja snaga, požrtvovna ljubav koja ide do kraja i koja preuzima teret drugih.

Križ je i danas pred našim očima: na zidovima crkava, u zdravstvu, oko vrata, na raskrižjima naših ulica, na zastavama država, pa čak i na prometnim znakovima. Možemo ga dotaknuti, vidjeti, čak i nositi kao ukras, ali rijetko se zaustavimo i zamislimo nad njegovom težinom. Povjesničari procjenjuju da je cijeli križ težio više od 130 kilograma, no veća je vjerojatnost da je Isus prema Golgoti nosio samo poprečnu gredu tešku otprilike 50 kilograma dok je okomiti stup već čekao učvršćen u zemlji. Ako podignemo gredu od 50 kilograma, naši mišići, tetive i zglobovi osjetit će težinu. No Isus ne nosi samo teško i grubo drvo, već težinu ljudskog grijeha, srama, straha i krivnje.

Ako ne pobjegnem pred križem, nego prihvatim da je dio tereta što ga je Krist nosio činila i težina mojega grijeha, križ postaje mjesto susreta s Bogom, sredstvo spasenja i put u slobodu.

Možda zato što je toliko često viđen, slika križa postaje obična za nas. Usredotoči se na križ gdje god ga vidiš i neka te njegova slika podsjeti na mogućnost pomirenja s Bogom.

37. SPUŽVA, Evanđelje po Ivanu 19, 28 – 30

Spužva za pranje posuđa, za sakupljanje vode, za čišćenje, za brisanje školske ploče... U nekim se bolnicama pacijentima daje posebna spužva natopljena dezinfekcijskim sapunom kojom se trebaju dobro oprati prije operacijskog zahvata. Ta je spužva meka i pjenušava u dodiru s vodom, blagog mirisa i ugodna, a u isto vrijeme donosi osjećaj neizvjesnosti zbog operacije, podsjeća na buduće rane i bol koja će neminovno uslijediti.

No, zasigurno nam je strana pomisao da bismo pomoću spužve mogli utažiti žeđ. I to još octom. Doduše, u tekstu se octom vjerojatno naziva kiselo i razrijeđeno vino kakvo su pili siromašni. Sve je već bilo spremno, na dohvat ruke – ocat, spužva, stabljika izopa – samo se čekao trenutak da neki od razapetih progovori. Ispucale usne, isprekidan govor, borba za svaki dah i samo jedna kratka izjava onoga koji je dobro znao da se ispunilo sve što je trebalo biti: „Žedan sam.“ Samo jedan gutljaj toga kiselog vina iz spužve na aromatičnoj grani izopa donio je dodatnu snagu za izgovaranje posljednjih velikih riječi: „Svršeno je!“ A, nakon toga - mir, spuštena glava i zadnji izdah.

Isus Krist nije ustuknuo ni u jednom trenutku pred onim što mu je bilo namijenjeno da se dovrši djelo otkupljenja u koje se dragovoljno predao.

Obična spužva tako postaje podsjetnikom na dovršeno djelo na križu i na smrt koja je donijela život vječni mnogima koji vjeruju.

Uzmi spužvu i dobro ju natopi vodom, a zatim lagano stisni da se ta voda iscijedi. I dok voda teče iz spužve, razmišljaj o spužvi koja je dotaknula Isusove usne u trenucima njegove smrti. Neka spužva postane podsjetnikom na smrt koja donosi život.

38. ZASTOR, Evanđelje po Mateju 27, 51 – 54; Poslanica Hebrejima 10, 19 – 20

Još su svježa sjećanja s putovanja po talijanskoj pokrajini *Emilia Romagna*. Stigavši ranije nego što smo planirali, iznenadili smo domaćine koji su pred nama na brzinu skidali pokrivala s namještaja. Tamu prekrasne visoke sobe s pogledom na park u staroj tradicijskoj vili odjednom je zamijenilo blistavo plavetnilo neba. Bilo je potrebno samo pomaknuti velike i teške zastore koji su visjeli od stropa do poda.

Nešto slično, samo daleko dramatičnije i povijesno prevratno dogodilo se na Veliki petak na Golgoti. U trenutku kad je Isus izdahnuo, veliki hramski zastor razderao se. Evanđelisti ističu i detalje da se razderao “odozgo do dolje” i “po sredini”. Taj nas detalj upućuje na to da je smjer razdora išao “odozgo”, iznad svega, s vrha križa prema nama koji smo “dolje”. Razderao se po sredini, ne slučajno nego intervencijom odozgo.

Priča o hramskom zastoru osvjetljava nam tajnu koju je opisao pisac *Poslanice Hebrejima* kako sada „možemo slobodno ući u Svetinju nad svetinjama po Isusovoj krvi“ jer nam je Isus taj „novi i živi put otvorio kroz zastor, to jest kroz svoje tijelo.“

Otvarajući svakodnevno zastore naših prozora i vrata, kako bi ušla svjetlost, otkrijmo u tome znak veće duhovne stvarnosti. Bog se po svome Sinu otvorio svakom stvorenju. Meni i tebi. Stvarnost koja se može samo vjerom *vidjeti*.

Zastani danas pred nekim zastorom (ili zavjesama) i promotri ga od vrha do dna, razmakni ga i dopusti svjetlu da se probije. Zahvaljij pri tome Isusu koji svojom žrtvom otvara put prema Bogu.

39. KOPLJE, Evanđelje po Ivanu 19, 31 – 37

Izum nekih predmeta u povijesti čovječanstva donio je prekretnicu u načinu života, povijesti ratovanja i razvoju civilizacije. Koplje je promijenilo dotadašnji način ratovanja i donijelo prednost onim vojskama koje su se znale njime služiti. Danas se kopljem više ne koristimo kao oružjem već kao sportskim rekvizitom u vještim rukama atletičara.

U biblijskoj teologiji koplje je višeznačan i moćan simbol. Često se povezivalo s moći, autoritetom, ratovanjem, božanskom intervencijom, a u današnjem tekstu vidimo ga kao dio Kristove muke. Rimski vojnik probada Isusov bok iz kojeg su potekli krv i voda što su čvrsti dokazi da je Isus na križu bio u fizičkom tijelu. Ovaj je čin ispunjenje proroštva i simbolizira dovršetak Isusove žrtve na križu. Krv i voda, također, simboliziraju očišćenje koje donosi Kristova žrtva, a ta dva elementa snažno su prisutna i u životu crkve kroz Večeru Gospodnju i krštenje. Za biblijskog pisca koji je sam svjedok ovog događaja, to je svjedočanstvo istinitosti kršćanske vjere koje služi tome da bi svi koji čitaju o tom događaju mogli vjerovati.

Koplje koje probija tijelo imalo je privremeni učinak. Dolazak Isusa Krista u naš svijet ima snagu koplja koje probija, ali donosi trajnu promjenu s vječnim učinkom. Vjera u Isusa Krista donosi preokret, promjenu i smisao.

Probija li kroz našu savjest, poput koplja, pogled na Isusov križ i budi li vjeru u Uskrsloga?

Pronađi fotografiju antičkoga koplja i dobro promotri njegovu moćnu oštricu. Neka te ta slika podsjeti na stvarnost Isusove žrtve na križu koja donosi očišćenje i trajnu promjenu.

40. ZAVOJ, Evanđelje po Ivanu 19, 38 – 42; 20, 1 – 5

Naoko zbrinuto beživotno tijelo leži omotano bijelim, čistim lanom. Kao da će mu lan sačuvati dostojanstvo ili spriječiti poniženje propadanja. Može li to? Što je taj zavoj? Koja mu je svrha? Je li to istina ili tek utvara da će zavoj zaustaviti surovi ugriz smrti? Tijelo umotano tradicijom, pospremljeno za što?

Razmišljam o „zavojima” sadašnjosti. Utrka, nadmetanja. Pritisci – biti bolji, prvi, postati moćan, utjecajan, držati konce u rukama, biti bogat, učen, najsvetiji, najmudriji... Utrka za dugom!

Zavoj obmane koji nas umata u hladnoću promašaja... grob! Možda je zavoj postavljen kako bi spao? To se dogodilo tamo. Kad bolje promislim, nitko zavoje koje često koristim na poslu za zbrinjavanje rana ne nosi zauvijek. Neke rane ne zacijele. Zavoj pomaže samo tamo gdje je tijelo dovoljno snažno da zacijeli.

Zavoji s Isusova tijela odbačeni su jer život ne može biti skriven! Snaga Kristova života suprotstavila se smrti, zbacila zavoje i i uskrsnućem objavila pobjedu! Što god bili „zavoji” u našim životima, odbacimo ih. Potražimo *izvor života*, Isusa koji je prvi uskrsnuo kako bismo i mi mogli s njim! Snaga novog života u uskrsnuću odbacuje prolazno i kliče u neprolaznoj slavi: “Gdje ti je smrti žalac, gdje je tvoja pobjeda?!”

Potruđi se pronaći zavoj (ili neku sličnu tkaninu) i polako omataj svoju ruku razmišljajući o tome što je sve ono u što se „umataš” misleći da će ti pomoći. Nakon nekog vremena odmotaj zavoj i zahvali Gospodinu na oslobođenju koje u tvoj život donosi njegova smrt i uskrsnuće.

Izdaje: Baptistička crkva Zagreb, Radićeva 30, 2026.

info@bczagreb.hr

www.bczagreb.hr

Knjižica je besplatna

Dodatne materijale potražite na: bczagreb.hr/hr/izazov40

Urednički tim: Momir Blažek, Johann David Go, Dominik Glavaš, Filip Grujić i Sjetlana Mraz

Lektura: Tatjana Doračić

Grafički dizajn: Momir Blažek

Autori tekstova:

1. **JANJE**, Katica Pavlič
2. **HRAM**, Momir Blažek
3. **VODA**, Ivana Gjurin
4. **KRUH**, Robert Bogešić
5. **SVJETLO**, Marta Wiktorja Kowalska
6. **STIJENA**, Suja Tiesler
7. **VRATA**, Josip Debeljuh

8. ŠTAP, Blaženka Merhaut Bjelopavlović
9. PUT, Wenjin Wang
10. LOZA, Boris Peterlin
11. KOVANICE, Johann David Go
12. STOL, Maja Horvat
13. KAMEN, Renata Magdalenić
14. OGLEDALO, Rozalija Bulatović
15. TRUBA, Emil Moguš
16. RESE, Sara Mačković
17. VATRA, Paula Hlupić
18. IGLA, Vesna Časni
19. PTICE, Ivanisa Galetovic Pavez
20. PRSTEN, Siniša Begović
21. GNIJEZDO, Christina Sweeney Hillesheim
22. ČAMAC, Ema Mustač
23. STABLO, Dominik Glavaš
24. ZRNO, Senka Šestak Peterlin
25. RUČNIK, Marta Stanković
26. PISMO, Ash Stannard
27. ČAŠA, Rob Ames
28. SOL, Ivona Vuk
29. VIJENAC, Ana Zelić Kerep
30. OBLAK, Klara Vučetić Žnidarić
31. MASLINA, Biljana Malović
32. MAČ, Enoh Šeba
33. PIJETAO, Kornel Mačković
34. BIČ, Đuro Pavlić
35. TRNJE, Ivan Željem
36. KRIŽ, Filip Grujić
37. SPUŽVA, Svjetlana Mraz
38. ZASTOR, Ivan Vučetić
39. KOPLJE, Željko Mraz
40. ZAVOJ, Ljubica Zemunović

40

Dodatne materijale i PDF verziju knjižice potražite na web stranici bczagreb.hr/izazov40 ►

Svaku nedjelju u 10:00 možete uživo pratiti bogoštovlje iz BC Zagreb na youtube kanalu www.youtube.com/c/bczagreb ►

